

УПРЕД № 232/08.04. 2014г

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационното изследване

на

Бюлент Юзюм

За присъждане на научната степен „Доктор”

на тема:

**„Изследване приложението на международното и турското
законодателство за футболното хулиганство и форми на превенция в
Република Турция”**

Автор на рецензията: проф. д-р Любомир Тимчев от Академията на МВР

1. Актуалност и значение на изследването

Представеното за защита дисертационно изследване е посветено на международното и турското законодателство и на сигурността по време на футболни срещи. Всеизвестно е, че т.н. футболно хулиганство е един от най-сериозните проблеми от социален характер не само у нас и в Европа, но и в целия свят. Примерите за това са много и те ясно са посочени в доктората. Проблемите са свързани както по отношение на отделни групи лица - не само привърженици на различните отбори, така и с много значими материални щети. В родината на футбола Англия, както това е прието да се казва, тези проблеми са решени в края на 80-те и началото на 90-те години за съжаление вследствие на редица безредици по време на футболни срещи, много от тях завършили с човешки жертви. Тези проблеми не са изолирани, такива има в почти всички държави, в които футболът е развит спорт. Това се отнася и за съседна Турция. В този смисъл работата се явява първи опит за разглеждане на теоретичните и правните въпроси за противодействие на тези прояви. Трябва да отбележим, че изследваните проблеми имат както теоретично, така и огромно практическо значение. Тяхното разглеждане ще е от полза както за обучаваните студенти и стажанти, занимаващи се със спорт, така и за обучаемите в Академията на МВР и което е много важно - за всички служители от структурите на МВР, занимаващи се със сигурността по време на спортни мероприятия и, разбира се, най-вече футбол.

В този смисъл актуалността на изследването е безспорна и ще допринесе много както в процеса на обучение, така и в процеса на практическото приложение. Както сам докторантът отбелязва, футболът е най-популярният спорт и това изследване ще подпомогне за

популяризирането дейността на компетентните органи, занимаващи се с организацията по време на тяхното провеждане.

2. Характеристика на изследването

Работата се състои от общо 135 стандартни машинописни страници. Структурирана е в увод, четири глави, заключение библиография и приложения.

В работата много точно и ясно са определени актуалността, целта, задачите, обектът, предметът и обхватът на изследването.

Първа глава, озаглавена „Литературен обзор“, е посветена на теоретичните и правните аспекти на феномена *футболно хулиганство*. Обосновавайки се с липсата на легално определение, с трудностите на международното сътрудничество и предприемането на ефективни законодателни мерки на основата на общоприетото определение на понятието „насилие“, докторантът дава свое определение за „футболно хулиганство“.

Много ценно за работата е направеният много подробен исторически преглед на хулиганските прояви. На тази основа е предложен профил на т.н. футболен хулиган. Нещо повече, този профил е в контекста на психологическите аспекти на тази категория лица. Коментирани и анализирани са целите на футболните хулигани и аспектите на тяхната идентичност. Този анализ, както и цялата работа, показва много задълбочените познания на докторанта в тази област и ще способства за повишаване ефективността в работата на специализираните органи за противодействие на футболното хулиганство.

Казаното се отнася и за категоризирането на футболното хулиганство и зависимостите и факторите, които имат отношение към проявлението на този феномен. Започващ от характеристиката на мястото,

през тази на събитието и стигащ до характеристиката на персонала, авторът прави много сериозен анализ на тези детайли, навлизайки във впечатляваща задълбоченост.

Най-важното обаче в тази част на дисертационното изследване са подходите за противодействие на футболното хулиганство. Диференцирано са разгледани видовете подходи като интегрирания и този за ограничаване на достъпността.

В унисон с предмета на изследването са разгледани успешните практики в родината на футбола Англия и футболното хулиганство в Република Турция. Всичко това е направено през призмата на европейската отговорност към футболното хулиганство. Акцентирането върху основните елементи в противодействието на феномена футболно хулиганство, каквито са – полицията, технологиите, публиката и законите, значително повишават нивото на работата и показват, че нейното присъствие не само в т.н. научно пространство ще е значимо.

Макар и не по обичайния начин, като правна регламентация докторантът прави анализ и на някои от основните нормативни актове от международен характер. Става въпрос за споразумението от Шенген, договърът от Маастрихт и този от Амстердам. Акцентираща върху нормите от Европейската конвенция за насилието сред зрителите. Всичко това показва и правна култура, която е от значение при анализа и предложенията за промяна в организацията на работа по противодействието на футболното хулиганство.

Подробният необходим анализ на футболното хулиганство в Турция ни убеждава в доброто познаване на нормите и практиката в една от нашите съседни държави с богат опит в тази дейност. Доказателство за това наше съждение е представеният профил на турските футболни хулигани и факторите, които оказват влияние върху проявите на насилие в страната.

Изводите, съобразени с постигнатите резултати от изследването в края на главата, показват висок професионализъм и качества за провеждане на научно изследване и анализ.

В *Глава втора* са разгледани *основните елементи* на изследването. Става въпрос за целта, задачите, обекта, предмета и методиката, върху които работи докторантът. Както вече имахме възможност да отбележим, те са много добре определени, което е отличен показател както за работата на автора на изследването, така и за неговия научен ръководител.

Специално внимание заслужава именно методиката, в която са включени контент анализът, изучаването на официални документи, анализ на данни, експертна оценка и публикации. Поставянето на контент анализа на първо място не е често срещано в научните среди, но говори за добър научен и аналитичен потенциал.

Естествено най-важната част от работата е *анализът на резултатите* от изследването, на които е акцентирано в *Глава трета*. И в този случай докторантът е заложил на диференцирания подход. Последователно е направен анализ на нормативните актове по силата на тяхната тежест и анализ на статистическите данни, които трябва да отбележа са много подробни и изключително добре показват състоянието на работата по противодействието на футболното хулиганство в отделните клубове, региони и органи. Анализът на резултатите по пол, образование и възраст допълва много доброто впечатление, което авторът на изследването оставя. Резултатите ще са от полза не само за студентите и преподавателите, но и за специалистите в тази област. Изведени са съществени изводи от значение за изследването. Подчертана е необходимостта от разработването на обединен информационен център. Нещо повече, предложен е модел на такъв център.

В последната *Четвърта глава* е акцентирано върху *изводите и препоръките*, направени на основата на изследването, каквото е и нейното заглавие.

В изследването си докторантът навлиза много дълбоко както в теоретичната, така и в правната част, които са от значение за организацията на сигурността по време на футболни срещи. Това е плод на неговите професионални знания и умения, което му позволява да детайлизира своето изследване до степен на подробност с оглед подобряване организацията на работа на специализираните органи. Специално искам да отбележа познанията по въпросите, разглеждани от докторанта, и много доброто ръководство на научния му ръководител проф. д-н Симеон Йорданов. Съчетаването на теорията с правото и практиката е добър пример както за преподавателите, така и за практическите работници от структурите с компетенции в тази насока. Много приятно впечатление прави непрекъснатото присъствие на докторанта с изводи и препоръки, които трябва да отбележим са добре обосновани. Това е закономерен, но не толкова често срещан подход в областта на научните изследвания през последните години.

3. Приносни моменти

3.1. Научни приноси

- Направен е анализ на понятието „насилие“, на която основа е предложено определение за „футболно хулиганство“.
- Представен е много подробен исторически преглед на хулиганските прояви. На тази основа е предложен профил на т.н. футболен хулиган.
- Докторантът прави анализ и на някои от основните нормативни актове от международен характер като споразумението от Шенген,

договорът от Маастрихт и този от Амстердам. Акцентираща върху нормите от Европейската конвенция за насилието сред зрителите.

3.2. Практико-приложни приноси

- Твърде важно за нивото на работата е анализът на практиката в други държави с проблеми по противодействието на футболното хулиганство.
- Предложен е модел на обединен информационен център по въпросите за противодействието на футболното хулиганство.

4. Бележки и препоръки

Наред с всичко положително към така представеното дисертационно изследване могат да бъдат отправени и някои бележки и препоръки с оглед подобряване работата на докторанта в бъдещата му изследователска работа.

Първата бележка е свързана с липсата на наименованието на глава четвърта в съдържанието на докторантурата, а именно изводи и препоръки.

Втората се отнася до подреждането на елементите, които са от значение за противодействието на футболното хулиганство. Според нас от първостепенно значение е законността, която в работата е на последното четвърто място. След това са органите, които следва да бъдат за спазването на законите. Публиката е фактор, но и тя трябва да се съобразява със законността. Колкото до технологиите, те също са важна част от противодействието на футболното хулиганство, но са съпътстващ фактор.

Трето, препоръчваме още при бъдещи изследвания по проблемите на противодействието на футболното хулиганство да бъде изследвана и

практиката на други държави като Гърция например, където съществуват много проблеми по противодействието на този феномен.

Четвърто, считаме за правилно разглеждането приоритетно на състоянието на проблемите по противодействието на футболното хулиганство в Република Турция, а след това необходимото сравнение с други държави, а не обратното, както е в изследването.

Пето, направените изводи и препоръки, намерили място в Глава четвърта, са от голямо значение за изследването, но считаме за по-уместно тяхното разпределение в отделните глави, а не в самостоятелна такава. Мотивите ни се основават главно на факта, че по този начин се нарушава баланса от гледна точка на страниците.

Казаното в никакъв случай НЕ НАМАЛЯВА стойността на изследването. Във връзка с това препоръчвам на докторанта да продължи своята научноизследователска работа, свързана не само в областта на теорията и правото, но и от гледна точка оптимизирането на сигурността по време на футболни срещи. Препоръката ми е свързана главно с неоспоримите възможности за извършване на изследователска работа от страна на докторанта.

5. Заключение

Представеното за защита изследване е лично дело на автора. Работата е плод на практическите му знания и уменията да събира и анализира. Това му позволява да обвързва теорията с практиката и да предлага аргументирани промени в теорията, нормативната база и организацията на работа. Като имам предвид цялостната работа на докторанта, изпълнението на индивидуалния план и качествено представяне на изследването, постигнатите резултати от научна и практико-приложна гледна точка, направеният сравнително-правен

анализ и личните способности на г-н Юзум, си позволявам **УБЕДЕНО** на препоръчам на **УВАЖАЕМОТО НАУЧНО ЖУРИ** да даде научната и образователна степен „*доктор*“ на г-н Бюлент Юзум.

07.04.2014 г.

Рецензент:

София

проф. д-р Л. Тимчев